Windpark Caprice
Omwonenden-verhaal

Datum: 8 september 2022

Introductie

- Wie zijn wij: NIMBY of bezorgde omwonenden?
- Eindelijk gehoord?

- Ons doel voor vanavond:
  - Ons verhaal en visie overbrengen naar de raad
  - Ter overweging meegeven:
    - Waarom zo haastig? Haastige spoed…!?
    - Waarom niet wachten op landelijke normen van RIVM?

Te bespreken onderwerpen

- Twee typen:
  - Flits onderwerpen
  - Hoofd onderwerpen

Te bespreken onderwerpen

- Participatie?
- Lusten en Lasten omwonenden
- ! Ecologie
- Duurzaamheid
- ! Windturbines en gezondheidsproblematiek
- (Voor)zorgplicht van de overheid
- Toename van vermogen
- ! Wettelijke windturbinenormen
- ! Eigen Lingewaardse normen
- ! Overlast? Wat nu?
- ! Wat verwachten wij van de gemeenteraad Lingewaard?

Participatie of Paternalisme?

Werden omwonenden betrokken?

Landelijke politiek – aanbeveling voor RES

- Energie projecten stuiten op veel weerstand, dus:
  - Neem omwonenden mee, direct vanaf het begin in het proces
  - Laat omwonenden meepraten en meebeslissen in de diverse fasen
  - Zorg voor mede-eigenaarschap en meedelen in de opbrengst
  - Wees transparant
- Caprice wel/niet RES?
  - Participatie hoort er altijd bij

Onze negatieve participatie ervaringen- 1

- Paternalisme
  - De gemeente en de initiatiefnemers – 2 handen op één buik
  - De gemeente weet wat goed is voor ons …… zonder enige afstemming
- Het begin: initiatief en ontwerp fase:
  - Klankbordgroep
    - Mededelingen, manipulerend, gefaseerd verslechteren

Onze negatieve participatie ervaringen- 2

- Omwonenden
  - Informatie onvolledig, verkeerd en te laat
  - Niet meepraten, niet meebeslissen
  - Reactienota na 1,5 jaar
    - Onleesbaar (verwijzingen)
    - Onvolledig
    - Geen complete aantallen mede-indieners

Onze negatieve participatie ervaringen- 3

- Financieel:
  - Mede-eigenaarschap en meedelen in de opbrengst is niet aan de orde
  - Alleen een aalmoes als goedmakertje
  - Voorbeeld
    - Vraag om jaarlijks inzicht in de exploitatie
    - Antwoord gemeente: stuur jaarlijks een WOO verzoek
  - Zeker niet transparant
  - Winst kan gestuurd worden

- Openheid
  - De raad krijgt een andere brief dan wij
  - Geen bezoek aan Caprice

Onze positieve participatie ervaringen

- Iedereen binnen 1000 meter krijgt een schamele vergoeding!
  - Dat was eerst 600 meter
-
-
-
-

Ja, dat was echt alles.
Omwonenden zijn niet betrokken.

Wordt het beter met de participatie als ze er straks toch staan?

De wonderen
zijn de wereld
nog niet uit

Lusten en lasten van Windpark Caprice
Renewable Energy Factory
goed verdeeld???

Hoeveel gezinnen komen in aanmerking voor een vergoeding?

Ongev. 50 huishoudens binnen een cirkel van 1000 meter!

Ongev. 1600 huishoudens uit Lingewaard en 500 uit Loo binnen een cirkel van 2400 meter!!

Bron: Lingewaard WOZ waarden overzicht

Wat betekent **240 meter** hoogte versus waarde**daling** huizen in realiteit

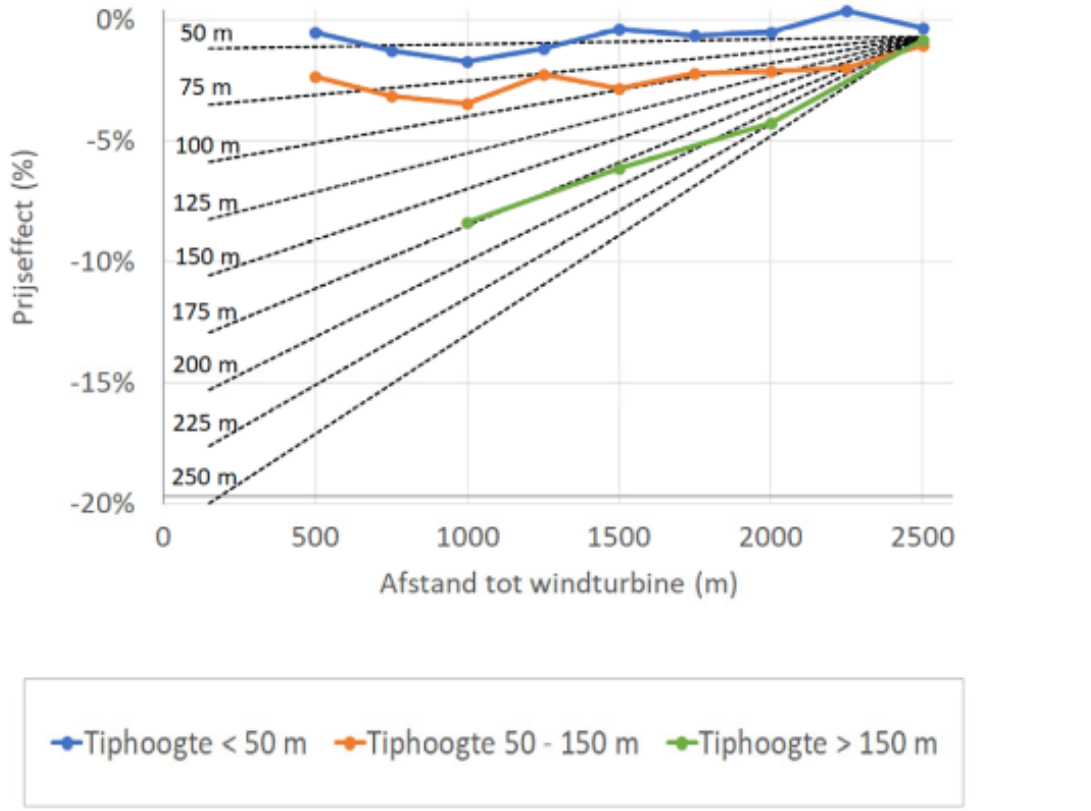

Figuur 1 Waardedaling woningen (in %) als functie van afstand tot en hoogte van windturbines.

Plan**schade**/waarde**vermindering** van huizen

- Onderbouwing planschade berekening van TNO: gebaseerd op gemiddelde waardevermindering cirkel van 2400 meter> blijft rond de 5% zweven.
  (bron: TNO rapport, Windturbines en de impact op huizen prijzen)

- Planschade wordt verhaald op de initiatiefnemers> Renewable Energy Factory
- **Wat zijn de "eigen" kosten voor huiseigenaren> 4% als eigen risico en daarboven pas wordt vergoed**! Aanname dat tussen de **14.000 en 40.000 euro "eigen" kosten zijn per gedupeerde**
- Hoe "lastig" is de procedure bij het uitkeren van geleden planschade en wordt de reële schade vergoed?
- We zien geen geldreservering voor planschade en de kosten voor verwijdering in de begroting van het windturbinepark opgenomen.

- **Conclusie:** als het windturbinepark extreem belangrijk is voor heel Lingewaard dan moeten alle lasten ook door de initiatiefnemers of heel Lingewaard gedragen worden!

Onze conclusie:
Die winstdeling is enkel een schamele vergoeding voor het verlies aan woongenot, gezondheid en veiligheid van de omwonenden (gemiddeld 700 euro/jaar/huishouden/binnen de 1000 m).
De natuur krijgt er helemaal niets van mee..

Rente obligaties

Bedrag	10% investering
Rente	5% (bankfinanciering 2%)
Aflossing	15 jaar lineair
Wie	Obligatiehouders

Omgevingsfonds

Bedrag	€ 0,50 per MWh
Inflatie	vanaf jaar 6 1,5%
Productie	38000 MWh
Wie	Angeren, Doornenburg, Loo

Direct omwonende

Bedrag	vast € 35.000
Inflatie	vanaf jaar 6 1,5%
Wie	straal 1 kilometer

Gemeenschapsfonds

Bedrag	restant
Tbv	energietransitiefonds Lingewaard
Tbv	ontsluiting Angeren/Doornenburg

Windpark eigenaar

Renewable Factory

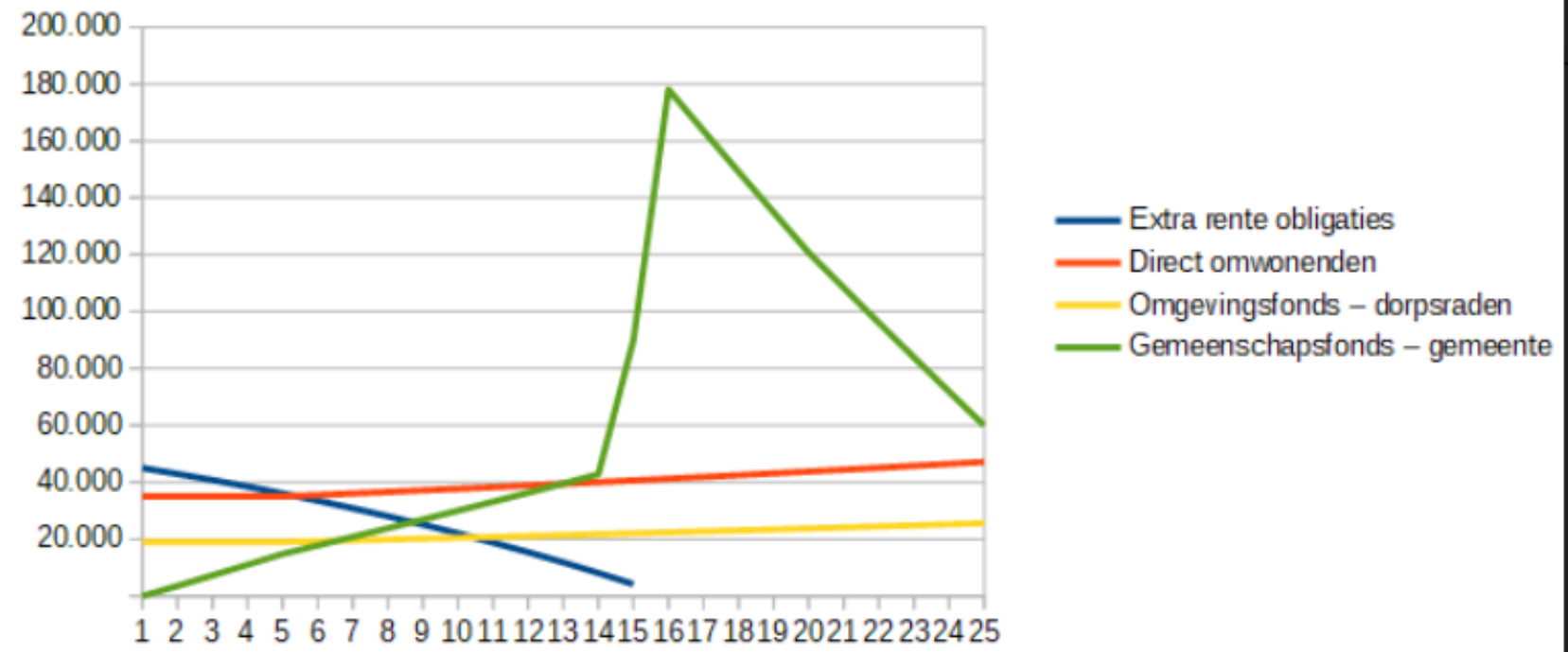

Bron; https://cuatro.sim-cdn.nl/lingewaard/uploads/15-notitie-finan-part-v10-200707_0.pdf

Ecologie en duurzaamheid

Door natuur inclusieve energietransitie beschermen we toch onze natuur?

Over welk gebied spreken we?

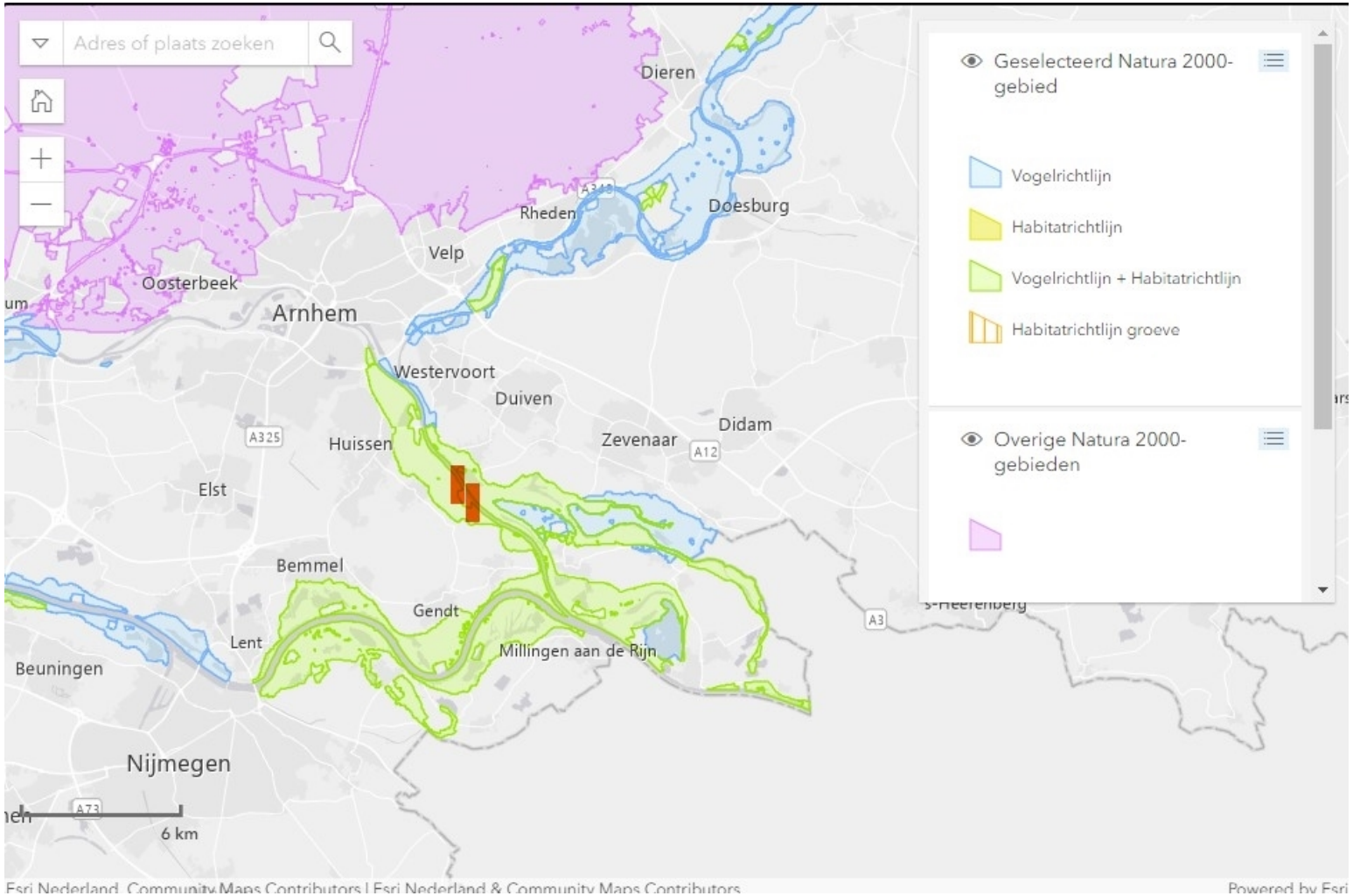

Onze opgave voor de natuur

- Waar komen we vandaan?
- Klei en zandwinning
- Wat willen we behouden?
- Waarom Beheerplan Natura 2000 Rijntakken?

Twijfel Onderzoek door Econsultancy

- Onderzoek Universiteit Wageningen
- Vogels gaan gebied mijden, leidt tot doorsnijding
- Geen onderzoek Loowaard

Landschap en stikstof

- Verrommeling van het landschap
- Toename stikstof door installatie en exploitatie
- Conclusie

Duurzaamheid

Zware industrie over op waterstof

van windparken op zee

Landelijke politiek

- Vanaf 2050 moet alle zware industrie aangesloten zijn op waterstof
- Vanaf 2025 gefaseerd waterstof backbone beschikbaar stellen
- Waterstof opwekken op zee
- Het teveel opslaan in zoutcavernes

Steenfabriek Caprice duurzaam?

- Met elektriciteit kun je geen stenen bakken
- Omzetting elektriciteit naar waterstof geeft 50% verlies
  - Dekt dan ongeveer 40% van benodigde hoeveelheid
- Waterstof mengen bij aardgas: kan maar gedeeltelijk

Conclusie 1:

Realisatie overgang naar waterstof niet mogelijk zonder landelijke backbone

Duurzaam? Alleen economisch

- Natuurlijk wil Caprice van het gas af
  - Hoge gasprijs
  - GvO's nodig – worden steeds duurder
- Voor direct gebruik in de fabriek is een investering nodig
  - Omzetting droogovens van gas naar elektriciteit?
  - Straks koppeling aan waterstof backbone, dus investering niet rendabel
- Opgewekte elektriciteit door windturbines van Renewable Energy Factory gaat direct het net op

Conclusie 2:

De windturbines zijn voor Caprice alleen economisch voordelig.
Er is geen verduurzaming van de steenfabriek door de windturbines van Renewable Energy Factory, geen fysieke verbinding.

Gezondheid

Wat is het jou waard?

Geluid sloopt je

- Bewoners meten zelf 87 decibel op de gevel
  - Het zou 40 decibel gemiddeld zijn
- De WHO noemt geluidsoverlast een van de meest belangrijke gezondheidsproblemen.
- Deens dataonderzoek: wat is het effect bij 15 decibel extra aan woning
  - 2,3 keer hogere kans op beroerte
  - 1,5 keer hogere kans op hartinfarct en dit al na 3 dagen blootstelling!

Wanneer erkenning?

- Bij windpark Spui 6
  - na 1 jaar zijn 6 van de 12 bewoners van een dijk verhuisd door de overlast
- Hogere masten geven meer geluid, vooral laag frequent geluid
- Tot 70% matige tot ernstige slaapstoornissen op 400 meter

Binnenoor- infrasound

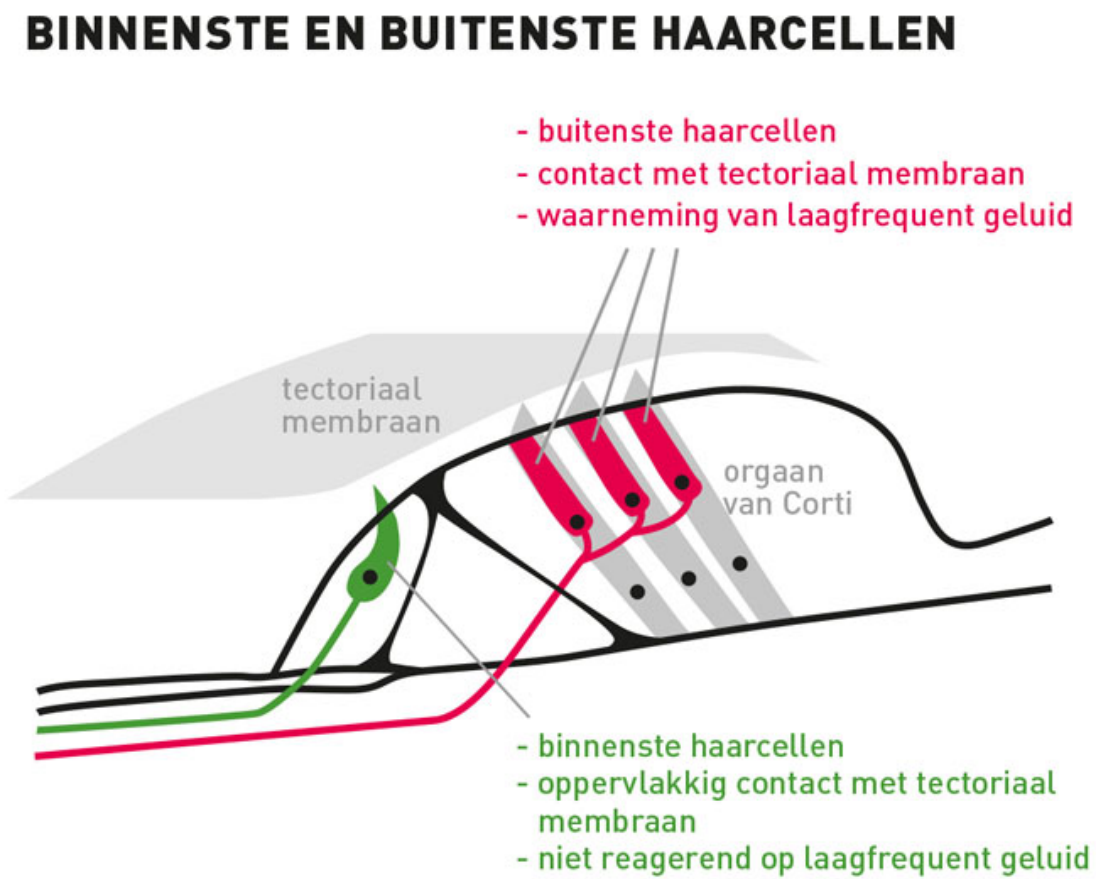

Effect op binnenoor

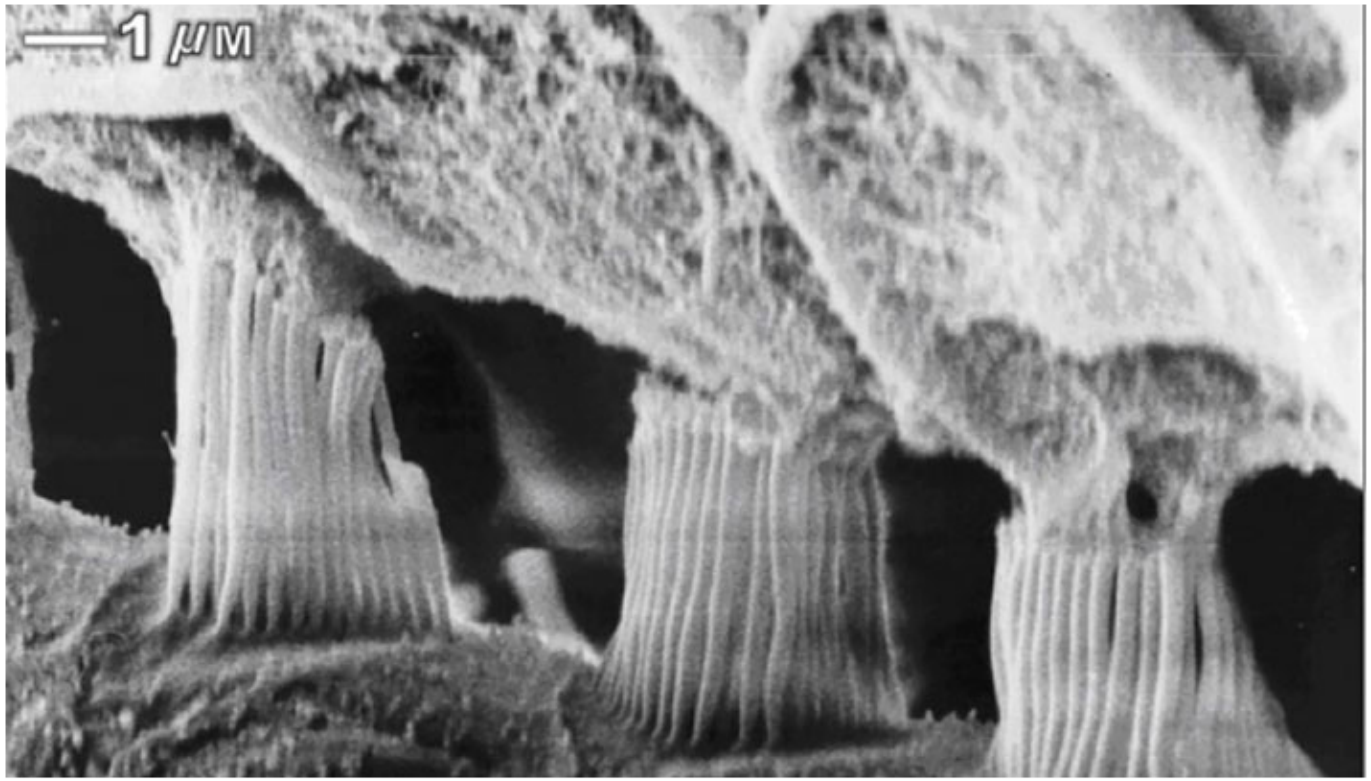

Elektronenmicroscopische opname van de cochlea van een rat na expositie aan laagfrequent geluid. Het tectoriaal membraan is gefuseerd met de cilia (trilharen) en de cilia zijn onderling verkleefd.

Effect van geluid – overdag en ‘s nachts op school en camping

- 2 soorten geluid
  - Via trommelvlies
  - Via infrasound
- Sylvia van Manen (windwiki.nl):
  - Kinderen 24 uur op school, thuis, camping 46 dB(A) Lden
  - Daarnaast ook infrasound, rond 20 hertz

Wat is gezondheid jullie waard?

Voorzorgsplicht

Worden burgers goed beschermd?

Wat zegt de wet

- In Nederland:
  - Artikel 21 en 22.2 van de grondwet:
    - De zorg van de overheid is gericht op de bewoonbaarheid van het land en de bescherming en verbetering van het leefmilieu.
    - De overheid treft maatregelen ter bevordering van de volksgezondheid.
- In Europa:
    - Is er kans op serieuze of onomkeerbare schade, dan mag het gebrek aan volledige wetenschappelijke zekerheid niet gebruikt worden als reden om maatregelen uit te stellen.

Wat laat de overheid gebeuren

- Een schoon milieu?
  - BPA BisPhenol A
  - SF_6 Zwavelhexafluoride
- Geen onomkeerbare schade?
  - Gezondheidsschade
  - Ecologische schade

Windlobby is de nieuwe rooklobby

- Wat zegt de overheid:
  - Er is nog niet genoeg bewijsmateriaal
  - Er is nog niet genoeg onderzoek gedaan
  - De onderzoeken spreken elkaar tegen
- Juist dan moet je ermee stoppen!
  - Maatregelen nemen zodat ons leefmilieu schoon en veilig blijft
  - En er geen onomkeerbare schade ontstaat

- De windlobby wint het helaas van de wet
  - Ons leefmilieu is alleen in theorie beschermd

Toename van vermogen

Waar haalt die windturbine dat vandaan?

Van 5 MW naar 7 MW: 40% extra

- Volgens reactienota:
  - Verbeteringen dynamo met 40%

- Dynamo’s bestaan al vele decennia:
  - Huidige efficiency al boven de 85%
  - Slechts kleine verbeteringen zijn mogelijk

Nauwelijks dynamo – wat dan?

- Meer kinetische energie uit de lucht door grotere, andere of meer wieken

- Toename komt dus grotendeels door meer kinetische energie uit de lucht te halen:
  - Meer turbulentie dus meer geluid
  - Vergroting van de onderdruk bij de wieken (dieper en/of groter vlak)

- Welk effect heeft dat???

Effect toename vermogen

- Gevolgen voor geluid?
  - Niets over bekend
- Gevolgen voor sterfte vogels en vleermuizen?
  - Niets over bekend

- Onderzoek is noodzakelijk om gevolgen te weten

Windturbine normen

Die gelden niet meer. Ook niet voor solitaire windturbines?

De uitspraak van de Raad van State

Kijk op: www.raadvanstatewindpark.nl/uitspraken

(zoeken op Delfzijl zuid)

- Normen buiten werking gesteld (vanaf art 18)
- Onvoldoende onderbouwing (milieu en gezondheidsschade)
  - Voor windturbines
  - Dus ook voor windparken, maar niet exclusief voor windparken
- Geldt voor elke windturbine

Reactienota RIVM over nieuwe normen

Het voornemen is dat de uiteindelijke normen net als nu het geval was bij de windturbinebepalingen uit het Activiteitenbesluit milieubeheer, toepasbaar zullen zijn op zowel solitaire windturbines als op windturbines die deel uitmaken van een windpark (meer dan twee windturbines).
Er kan niet worden uitgesloten dat kleine aantallen windturbines geen aanzienlijke milieugevolgen kunnen veroorzaken, dus er is geen reden om solitaire windturbines anders te behandelen in het planMER.

Voor 2 windturbines ook geen oude normen

- Raad van State noemt alleen windturbines
- RIVM: Oude normen waren geldig voor:
  - Solitaire windturbines en windparken
- RIVM: Nieuwe normen gaan gelden voor:
  - Solitaire windturbines en windparken

- Voor een solitaire windturbine gelden dezelfde normen als voor een windpark

Lingewaardse normen

Voldoen die normen aan de eisen van de Raad van State?

De Raad van State staat eigen normen toe

Eisen:

- Wetenschappelijk onderbouwde normen
  - Milieu en gezondheidsschade
- Geen terugval op de oude normen
  - Artikel 65
- Onderbouwing moet zijn:
  - Actueel
  - Deugdelijk
  - Op zichzelf staand, niet leunend op oude normen
  - Op de situatie toegesneden

Efficiënt?

Het is:

- Lastig en complex
- Kost veel tijd en geld
- Zelf even doen leidt tot
  - Veel discussie
  - Dure en tijdrovende procedures

RIVM ontwikkelt landelijke normen:

- Waarom daar niet op wachten?
  - Zal tijd en geld sparen
  - Grotere uitkomst-zekerheid bij RvS proces

Voldoen de Lingewaardse normen?

- De Lingewaardse norm is 46 dB(A) L_{den}, onderbouwing:
  - WHO zegt in rapport van 2018: maximaal 45 dB(A) L_{den}
  - TNO rapport uit 2008 met maximaal getoetste hinder 45 dB(A) L_{den}

- Geluidsnorm is afgeleid van de oude norm, is dus niet op zichzelf staand
  - Het gebruikte TNO rapport is basis voor de oude afgekeurde normen

Overlast – wat nu?

Wat is de 112 bij windturbine overlast?

Wat zegt de wethouder

- Jullie krijgen geen last van tonaal geluid (bromtoon)
- Er is een handhaafbare procedure voor tonaal geluid
  - Heel vaak gevraagd, maar die is er niet…

Het windturbine geluid:

https://www.omwonendenvswindturbines.com/video?wix-vod-video-id=tMA3ugusi2E&wix-vod-comp-id=comp-kh63jr8w

(Even wachten na het opstarten, filmpje komt na enige seconden)

Welke normen zijn er- welke controle is er

- Binnen 3 maanden na de bouw controle
  - Bron geluid <= 106,5 dB
  - Geen tonaal geluid

- Tijdens exploitatie: L_{den}
  - Gemiddelde per jaar
    - Een dag geen wind betekent een andere dag 2x zo hard
  - Controle: eens per jaar het computermodel <= 46 dB(A) L_{den}
- Er is geen maximum

Dit is de 3e nacht dat ik niet kan slapen door die windturbines en morgen heb ik examen!

- Er is geen enkele procedure bij de vergunning voor stilzetten of mitigerende maatregelen bij extreem of afwijkend geluid

- Kan ik dat ding zelf stoppen?
- Wanneer ‘mag’ ik bellen?
- Wat zijn de geldende normen
- Wie moet ik bellen?
- Wat is de reactietijd?
- Welke discussie volgt na een klacht?
- Wat is de rol van de molenaar? 112?

Wat verwachten wij van de gemeente Lingewaard?

Komen wij er samen uit?

Bepaal je standpunt – gebruik feiten

- Enquête standpunten vasthouden

- Heroverwegen VVGB: echt geen bezwaar?
- Meewegen van de gewijzigde situatie o.a:
  - Invloed op Natura 2000 nog groter door maximale hoogte en meer vermogen
  - Normen buiten werking gesteld, ook voor solitaire windturbines
  - Eigen normen met eigen onderbouwing: duur, riskant en tijdrovend
  - (Voor)zorgplicht moet beter ingevuld worden
  - Geen verband tussen windturbines en verduurzaming van de fabriek
  - Steeds meer bekend over de gezondheidsrisico’s
  - Groter vermogen

Komen wij er samen uit?

- Op zijn minst verwachten wij:
  - Uitstel tot de RIVM normen er zijn
- Daarna:
  - Participatie samen met omwonenden inhoud geven

Participatie via onze gemeenteraad, niet via de Raad van State

Tot slot

Samen komen we eruit

Bepaal je standpunt – gebruik feiten

- Raad heeft eigen verantwoordelijkheid en dient eigen beoordeling te maken:
  - Lastig dossier is veelomvattend
  - Informatie: veel en vaak ook sturend
  - Druk van veel kanten

Samen komen we eruit

Bedankt voor de gelegenheid dat we alsnog ons verhaal konden doen!

Indien gewenst zijn wij graag beschikbaar voor nadere informatie.

Er is lef en visie voor nodig, maar:

Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.